

Kronika tak řečeného Dalimila

Jde o česky psanou veršovanou kroniku pocházející ze začátku 14. století. Byla ale přeložena i do latiny a do němčiny. Kronika je tematicky rozdělená do 103 kapitol s názvy. Nevznikala jako klasický letopis, ale najednou, v letech 1308 – 1314. Znamé jsou také dodatky z let 1315 – 1316, které už nejspíše nenapsal původní autor. Z hlediska české historiografie jde o nezastupitelný pramen nikoliv kvůli faktografii, ale kvůli popisu mentality a ideologie české šlechty v prvních desetiletích 14. století. Kronika poskytuje nové pojetí českých dějin, vyhovující šlechtě – propaguje její nadřazenost. Její ideologii také promítá do pověstí o vývoji českého státu. Kronika je i dnes předmětem výzkumu – není znám autor, spory se vedou i o výpovědní hodnotě.

Není jasné, jak se autor jmenoval – v prologu, kde se většinou jméno uvádělo, naznačil pouze svůj úmysl psát kroniku. Důvodem jsou možná protiněmecké tendence kroniky. Její dnešní název je odvozen z Kroniky české Václava Hájka z Libočan, která jako svůj pramen cituje Dalimila Meziříčského. Otázkou autorovy identity se zabývalo mnoho českých historiků, např. i František Palacký. Autorem byl Čech (čeština, nacionalistické tendence) a zřejmě byl buď zámožný, nebo měl bohaté mecenáše, jinak by kroniku nemohl sepsat. Kronika sice byla psána pro českou šlechtu, ale autor nemusel nutně pocházet z této vrstvy; pravděpodobnější je, že si jeho služby někdo zaplatil. Šlo o velmi vzdělaného člověka, nejspíše z duchovní vrstvy; byl dobrým znalcem latiny a práva. Byl také dobře obeznámen s politickou situací v zemi.

Autor vycházel z několika kronik – pražské (břevnovské), opatovické a boleslavské; dále také z latinských pramenů, legend, ústních tradic a vlastních zážitků. Středověcí autoři si ovšem často vymýšleli prameny, aby svá tvrzení patřičně podložili. Autor navíc nepsal ani tak české dějiny, jako spíše dílo, které mělo probouzet vlastenecké city. Většinou vykládá pouze základní historická fakta, často velmi nepřesně.

Kronika zpracovává dějiny českého národa a státu, přitom výrazně vychází z kroniky Kosmovy. Autor od Kosma přejímá pověsti o bájných českých dějinách a přizpůsobuje je tehdejší politické situaci (např. Libuše varuje Čechy před vládou cizinců). Realie tedy odpovídají spíše autorově současnosti, než původním zdrojům. Historie je jenom záminkou, pomocí které vykresluje současné problémy. I do historického výkladu autor doplňuje bájně prvky. Z předchozích kronik přejímá pouze zmateně základní historická fakta.

Za reprezentanta českého národa je zde považována šlechta, která volí panovníka a tím rozhoduje o osudu země. Právě pro tuto vrstvu byla kronika určena, je tedy psána v češtině a veršovanou formou, která usnadňovala zapamatování textu i jeho přednes. Velkou pozornost autor věnuje vztahu šlechty a panovníka (definuje také ideálního vladaře, ovšem právě z jejího hlediska). Zdůrazňuje rodové tradice, rytířské ctnosti a nadřazenost šlechty nad nižšími společenskými vrstvami, zejména měšťany. Je také velmi nacionalisticky laděná; autor varuje před upřednostňováním Němců před Čechy – u panovníka jde o nejvyšší prohrěšek proti českému království. Němci jsou důsledně odmítáni zejména na trůně; autor ale uznává svrchovanost Říše, neboť královský titul je podřízen císaři (pouze on jej může udělit). Zejména kvůli tomuto druhu námětů byla kronika velmi populární a často vydávaná v době národnostních konfliktů.

Literatura:

HANKA, Václav: Dalimilova Chronika česká: v nejdávnější čtení navrácena. Praha, 1853.

MOUREK, V.: Kronika Dalimilova: podle rukopisu cambridgeského. Praha, 1910.

KRISTEN, Zdeněk - DAŇHELKA, Jiří - HAVRÁNEK, Bohuslav: Nejstarší česká rýmovaná kronika tak řečeného Dalimila. Praha, 1958.

KRČMOVÁ, Marie - VRBOVÁ, Hana - BLÁHOVÁ, Marie: Kronika tak řečeného Dalimila / [ze staročeského originálu přeložila Marie Krčmová ; přebásnila Hana Vrbová ; úvod, stať o kronice, poznámky a rejstříky napsala a sestavila Marie Bláhová]. Praha, 2005.

BLÁHOVÁ, Marie: Staročeská kronika tak řečeného Dalimila v kontextu středověké historiografie latinského kulturního okruhu a její pramenná hodnota. Díl 3. Historický komentář. Praha, 1995.